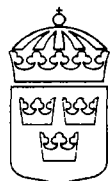

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1989/90:AU1 Jämställdhet

1989/90
AU1

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas 12 motioner om jämställdhet mellan kvinnor och män från den allmänna motionstiden vid föregående riksmöte. Motionerna gäller bl.a. jämställdhetsarbetets organisation, kvinnors ställning på arbetsmarknaden, statens ansvar att som arbetsgivare vara föregångare på jämställdhetsområdet samt kvinnors inflytande.

Samtliga motioner avstyrks främst med hänvisning till pågående utredningsarbete och aktuell projektverksamhet.

Reservationer har anmälts av m, fp, c, vpk och mp. Förutom dessa reservationer har tre särskilda yttranden fogats till betänkandet.

Motionerna

1988/89:A436 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av stöd till lokala kvinnoprojekt i Värmland,

1988/89:A482 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas 45

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnornas ställning på arbetsmarknaden,

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Fi224.

1988/89:A801 av Ann-Cathrine Haglund och Elisabeth Fleetwood (båda m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att bryta offentliga monopol för att ge kvinnorna möjligheter till egenföretagande, entreprenadverksamhet och en vidgad arbetsmarknad,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att bryta de offentliga monopolerna för att ge kvinnorna möjligheter att välja arbetsgivare, arbetsmiljö och inriktning och att få verkligt inflytande och utveckling i sitt arbete.

1988/89:A802 av Birgitta Johansson m.fl. (s) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om arbetsorganisationen, i syfte att skapa heltidstjänster.

1988/89:A803 av Gudrun Schyman m.fl. (vpk) vari yrkas

1989/90:AU1

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att departementen bör åläggas att under varje huvudtitel redovisa förslagets effekter ur kvinnoperspektiv,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att budgetförslagen skall utformas så att en rättvis fördelning mellan manliga och kvinnliga intresseområden uppnås.

1988/89:A804 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att arbetsgivarverket får i uppdrag att ta erforderliga initiativ i syfte att stödja och uppmuntra jämställdhet bland män i enlighet med vad som anförs i motionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om de offentliga monopolen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande valfrihet och flexibilitet i fråga om arbetstider,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statens möjligheter att som arbetsgivare upprätta s.k. förvärvsavbrottsplaner för småbarnsföräldrar,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av att staten som arbetsgivare upprättar tidsbestämda mål för en jämnare fördelning av kvinnor och män på statliga chefstjänster,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om uppvärdering av kvinnors arbete,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om synpunkterna till utredningen av jämställdhetslagen,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om jämställdhetsarbetet,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att analysera konsekvenserna för jämställdhet i vissa utredningar,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ytterligare åtgärder för att öka andelen kvinnor på de poster i statliga organ och kommittéer som rekryterar på egen hand,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om jämställdhetsplaner och jämställdhetsrapporter från varje departement,

1988/89:A805 av Lisbeth Staaf-Igelström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riktade åtgärder gentemot pojkar/män för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden.

1988/89:A806 av Lisbeth Staaf-Igelström och Kristina Svensson (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn vad gäller närvarorätt och arvode för ersättare i statliga styrelser på central och regional nivå.

1989/90:AU1

1988/89:A807 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen i egenskap av arbetsgivare för en personalpolitik som innebär uppvärdering av kvinnoyrkena,

2. att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till att utarbeta ett nytt arbetsvärderingssystem i syfte att få slut på den kollektiva lönediskriminering som kvinnorna utsätts för på arbetsmarknaden,

3. att riksdagen hos regeringen begär lagförslag om att genomföra jämn könsfördelning inom statliga organ,

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lagstiftning om att nominerande organisationer skall föreslå både en man och en kvinna vid val till olika statliga organ,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om prioritering av jämställdhetsfrågor på ministernivå.

1988/89:A808 av Sonja Rembo m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förutsättningarna för jämställdhetsarbetet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen för jämställdheten av förändringar inom den offentliga sektorn.

1988/89:A809 av Kersti Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ideologiska utgångspunkter och vikten av att bryta koncentrationspolitiken för möjligheterna att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om jämställdhetspolitikens fortsatta inriktning avseende kvinnornas roll i ekonomin, jämställdhet mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden, i utbildningen och i familjen samt kvinnors inflytande i samhället,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om satsningar på ökat företagande och regional balans för att främja kvinnligt företagande och ökade möjligheter till sysselsättning för kvinnor i landets alla delar,

4. att riksdagen hos regeringen hemställer om att en parlamentariskt sammansatt kommitté tillkallas med direktiv att genomföra en arbetsvärdering av olika yrkessektorer i enlighet med vad som anförts i motionen,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om formerna för nomineringar till statliga styrelser m.m.,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om ökat kvinnligt företagande som del av den offentliga sektorns förnyelse.

1988/89:A810 av Görel Bohlin och Ann-Cathrine Haglund (båda m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om parlamentarikernas direkta inflytande på jämställdhetsarbetet.

Utskottet

Inledning

Utskottet behandlade våren 1989 frågor som rörde jämställdhet mellan kvinnor och män i samband med medelsanvisning till statlig och annan verksamhet på detta område (1988/89:AU9). I detta sammanhang behandlas kvarvarande yrkanden i jämställdhetsfrågor i de till utskottet hänvisade motionerna från den allmänna motionstiden 1989. Åtskilliga av de nu aktuella motionsyrkandena liknar dem som utskottet behandlade i samband med propositionen 1987/88:105 om jämställdhetspolitiken inför 90-talet (AU 1987/88:17).

I propositionen redovisades en femårig handlingsplan för regeringens fortsatta jämställdhetsarbete med tonvikt på kvinnornas roll i ekonomin, jämställdhet mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden, i utbildningen och i familjen samt kvinnors inflytande i samhället. Utskottet såg positivt på den föreslagna handlingsplanen för åren 1988— 1993 och biträdde propositionen.

Allmänna jämställdhetsfrågor

Förutsättningar och inriktning

Förutsättningarna för jämställdhetsarbetet behandlas i kommittémotion A808 av Sonja Rembo m.fl. (m). I motionen anförs att traditionellt tänkande och fördomar finns hos både kvinnor och män. Skall jämställdhet uppnås måste grundläggande attityder förändras, vilket kräver ett långsiktigt arbete. Attitydpåverkan måste ske i alla delar av samhället: i hemmet, i skolan och på arbetsplatserna. Jämställdhetsfrågan är lika viktig för mannen som för kvinnan. Den personliga utvecklingen främjas av jämställda relationer som leder till ett gemensamt ansvar för hem, hushåll och barn. Det ställs krav på statsmakterna och arbetsmarknadens parter att skapa valfrihet för familjen när det gäller arbetstid och barntillsyn. I dag motverkar utformningen av skattesystemet och barnomsorgen jämställdhetssträvandena.

Som utskottet tidigare framhållit (AU 1987/88:9 och AU 1987/88:17) har utskottet inte någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller behovet av att ändra attityder på jämställdhetsområdet. Trots de opinionsbildande insatser som har gjorts återstår mycket att göra på detta område. Exempel på opinionsbildande verksamhet är det arbete som sedan flera år tillbaka bedrivs inom regeringskansliets ram, tidigare i arbetsmarknadsdepartementet, numera i civildepartementet, bl.a. genom projektverksamhet som riktar sig till olika målgrupper.

Utöver den direkt opinionsbildande verksamheten vill utskottet betona hur viktigt det är för jämställdhetsarbetet att kvinnornas villkor på arbetsmarknaden uppmärksammas. Riksdagen har innevarande budgetår, liksom tidigare, beviljat medel för projektverksamhet som syftar till att förbättra kvinnornas villkor på arbetsmarknaden. Härutöver vill utskottet framhålla vikten av att jämställdhetsaspekterna beaktas när beslut fattas på olika politikområden. Med hänvisning till det anförda bör motion A808 i denna del inte föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Centern tar i sin kommittémotion A809 upp *jämställdhetsarbetets fortsatta inriktning*. Motionärerna betonar vikten av att bryta koncentrationspolitiken för att öka möjligheterna att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Parallellt med politiska, ekonomiska och sociala reformer måste ett långsiktigt arbete bedrivas genom opinionsbildning, information och ökad kunskapsspridning. Målsättningen måste vara att skapa ett samhälle där relationer människor emellan präglas av respekt för varje människas värdighet, integritet och egenart. I motionen yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts om kvinnornas roll i ekonomin, jämställdhet på arbetsmarknaden, i utbildningen och i familjen samt kvinnors inflytande i samhället.

Utskottet kan konstatera att det i dag råder en bred politisk enighet om jämställdhetsmålen men — på vissa områden — delade meningar om medlen. Det är fråga om insatser över hela fältet från såväl offentliga som enskilda organ. Jämställdhetsfrågan måste ständigt hållas aktuell så att man inte faller in i ett traditionellt könsrollstänkande, vilket begränsar såväl kvinnors som mäns fulla utnyttjande av alla sina möjligheter.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att jämställdhetsarbetet är ett långsiktigt arbete som måste bedrivas genom bl.a. opinionsbildning, information och kunskapsspridning. Som utskottet ovan framhållit är det viktigt för jämställdhetsarbetet att kvinnornas villkor på arbetsmarknaden förbättras. Även inom andra politikområden är det angeläget att kvinnornas ställning beaktas på ett sådant sätt att resultatet kommer kvinnorna till del i hela landet. Det arbete som nu pågår som en följd av den av riksdagen godkända femåriga handlingsplanen syftar just till att uppnå nu nämnda mål för jämställdhetsarbetet. Mot denna bakgrund anser utskottet att motion A809 inte bör föranleda något ytterligare initiativ från riksdagens sida i nu behandlad del.

Folkpartiet erinrar i sin motion A804 om sina synpunkter på vilka frågor den pågående *utredningen om jämställdhetslagen* bör beakta. Här nämns bl.a. det förhållandet att den som missgynnats på grund av kön vid tjänstetillsättning bara kan få ideellt skadestånd men inte rätt till tjänsten. Dessutom påtalas JämO:s bristande möjligheter att bevaka kravet på aktiva åtgärder på de delar av arbetsmarknaden där jämställdhetsavtal gäller. Skyddet mot sexuella trakasserier på arbetsplatserna måste ses över.

Enligt direktiven till utredningen åligger det denna att ta upp bl.a. just de frågor som nämns i folkpartimotionen. Det behövs sålunda enligt utskottets uppfattning inte något särskilt initiativ från riksdagens sida beträffande dessa frågor, varför motion A804 i nu behandlad del inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Jämställdhetsarbetets organisation

Ansvar för ärenden om jämställdhet mellan kvinnor och män — som i regeringen tidigare låg på arbetsmarknadsdepartementet — vilar sedan den 1 januari 1989 på civildepartementet, där biträdande civilministern förutom ansvaret för vissa andra frågor också har ansvaret för jämställdhetsfrågorna. För samordningen inom regeringskansliet finns en särskild jämställdhetsberedning med representanter för samtliga departement. Till verksamheten på regeringsnivå har också knutits ett rådgivande organ, jämställdhetsrådet. I rådet ingår representanter för de politiska partierna, kvinnoorganisationerna, arbetsmarknadens parter och folkrörelserna. Inom departementet finns en jämställdhetsenhet med uppgift att bereda hithörande frågor.

Vänsterpartiet kommunisterna anser i sin motion A807 beträffande *handläggningen av jämställdhetsfrågor i regeringskansliet* att den biträdande civilministern bör avlastas andra frågor för att därigenom få större möjligheter att driva kvinnofrågorna framåt. Enligt motionärerna är det orimligt att aktivt kunna bevaka och föreslå nya jämställdhetsåtgärder om ministerposten är överöst med andra viktiga uppgifter. I motionen hävdas att jämställdhetsfrågorna borde ha en sådan tyngd att de motiverar att prioriteras.

Enligt utskottets mening måste det ankomma på regeringen att själv bestämma ärendefördelningen inom regeringen. Motion A807 avstyrks därför i aktuell del.

Det parlamentariska inflytandet över jämställdhetsarbetet tas upp i motion A810 av Görel Bohlin och Ann-Cathrine Haglund (båda m). Motionärerna anför att information och insatser är splittrade på för många instanser. Den nuvarande arbetsformen ger inte parlamentariskerna tillräckliga möjligheter att på idé- och beredningsstadium påverka utvecklingen, anser motionärerna.

I folkpartiets motion A804 anförs att folkpartiet ända sedan den parlamentariska jämställdhetskommittén avskaffades har ansett att den borde återskapas.

Frågan om jämställdhetsarbetets organisation togs senast upp av utskottet i betänkandet AU 1987/88:17, vilket behandlades av riksdagen i maj 1988. Utskottet vidhåller sin tidigare redovisade uppfattning att inrättandet av ännu ett organ med parlamentarisk förankring inte skulle innebära någon förbättring av jämställdhetsorganisationen. Utskottet avstyrker därför motionerna A810 (m) samt A804 (fp) i nu behandlad del.

Uppföljning

I folkpartiets motion A804 påtalas det förhållandet att det i dag inte sker någon kontinuerlig uppföljning av jämställdhetsutvecklingen. Motionärerna yrkar därför att utredningar som redovisar resultat av och förslag till ekonomisk-politiska åtgärder bör åläggas att göra en *analys av konsekvenserna för jämställdhet*, något som lämpligen kan ske i samband med långtidsutredningarna.

Utskottet har under hand erfårit att ett arbete med denna inriktning kommer att genomföras i samband med 1990 års långtidsutredning. Med hänvisning härtill finner utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motion A804 i denna del inte är påkallad.

I nyssnämnda motion A804 yrkas också att samtliga departement skall avge *årliga jämställdhetsrapporter* om jämställdhetsarbetet inom varje departements ansvarsområde i samband med budgetpropositionen och en plan för framtiden med förslag till konkreta åtgärder om hur jämställdheten skall stärkas.

Utskottet konstaterar att jämställdhetsministern de senaste åren i budgetpropositionens inledningsavsnitt har gjort en samlad redovisning av aktuella jämställdhetsfrågor som berört olika departements ansvarsområde. Dessutom innehåller budgetpropositionen detta år vissa statistikuppgifter om fördelningen av ekonomiska resurser mellan könen. Som utskottet tidigare har framhållit (AU 1987/88:17) borde det gå att redovisa fördelningsaspekter inom flera områden som är väsentliga ur jämställdhetssynpunkt, t.ex. arbetsmarknads- och utbildningsområdena. Med hänsyn till att regeringens handlingsplan för jämställdhet berör ett flertal departements verksamhetsområden utgår utskottet från att ytterligare information ur jämställdhetssynpunkt kommer att inflyta i kommande budgetpropositioner.

Motion A804 bör mot bakgrund av det anförda i denna del inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Liknande synpunkter som i nyssnämnda folkpartimotion tas upp i motion A803 av Gudrun Schyman m. fl. (vpk). Motionärerna lägger dock tonvikten på att *budgetförslagets effekter* bör redovisas *ur kvinnoperspektiv* och utformas så att en rättvis fördelning uppnås mellan kvinnliga och manliga intresseområden.

I den femåriga handlingsplanen har tonvikten lagts på bl. a. kvinnornas roll i ekonomin, på jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet, i utbildningen och i familjen samt kvinnors inflytande i samhället. Jämställdhetspolitiken syftar nämligen till att minska skillnader mellan kvinnor och män i fråga om bl.a. kontakt med barn, i fråga om val av yrke, arbetstid, arbetsmiljö, inkomster och samhällsinflytande.

Liksom beträffande uppföljningen av åtgärderna inom respektive departements verksamhetsområde utgår utskottet från att det också såvitt angår de i motion A803 upptagna frågorna sker en bevakning inom regeringskansliet av att budgetförslagen redovisas och utformas på ett sådant sätt att jämställdhetsarbetet främjas. Något särskilt tillkännagivande härom är därför enligt utskottets mening inte erforderligt. Motion A803 bör sålunda inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Arbetsmarknad

I flera motioner behandlas frågan om *kvinnors företagande och de offentliga monopolen*.

I moderata samlingspartiets kommittémotion A808 pekar man på att framtidens arbetstillfällen i stor utsträckning kommer att finnas inom tjänstesektorn. Det finns enligt motionärerna utrymme och växtkraft för en betydligt större privat tjänstesektor. Undersökningar visar att hälften av alla arbetstagare vill antingen ha en ny arbetsgivare eller nya arbetsuppgifter. Det behövs en flexibel arbetsmarknad. Skall detta vara möjligt måste den offentliga sektorns monopolställning brytas, t.ex. inom vård- och omsorgssektorerna, och alternativ till offentlig service underlättas. Konkurrens mellan olika arbetsgivare skulle ge större genomslagskraft för enskilda initiativ och enskilt ansvarstagande. Ändrade anställningsvillkor i nyssnämnda sektorer skulle också göra arbetena mera attraktiva för männen. Ökad valfrihet ökar utvecklingsmöjligheterna och främjar därmed jämställdheten, hävdar motionärerna.

I folkpartiets motion A804 framförs liknande synpunkter på kvinnornas bristande möjligheter att välja arbetsgivare. Särskilt inom den sociala tjänstesektorn, som i dag är starkt dominerad av kvinnor, finns knappast någon annan valmöjlighet än landstinget som arbetsgivare om man vill arbeta med vård och omsorg. Det är inte någon tillfällighet att de offentliganställda kvinnorna i allmänhet är lågavlönade. Det säger sig självt, betonar motionärerna, att den som har en alternativ arbetsmarknad står sig långt starkare än andra när lönen skall sättas. Att bryta de offentliga monopolen ter sig därför som den effektivaste åtgärden för att öka jämställdheten och minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Man måste också satsa på en förnyelse av den offentliga sektorn och bättre ta till vara de offentliganställdas kreativitet och skaparkraft, framhålls i motionen.

Även i centerns kommittémotion A809 förespråkas vidgade möjligheter till eget företagande inom tjänstesektorn. Kvinnors möjligheter till utveckling och avancemang inom kvinnodominerade yrkesområden skulle härigenom förbättras. Det torde vara ostridigt, framhåller motionärerna, att möjligheterna att utveckla idéer och avancera inom sitt yrke utökas när mer än en arbetsgivare finns på marknaden. Detta utgör också ett verksamt bidrag till förnyelsen av den offentliga sektorn. Motionärerna pekar också på behovet av regional balans och främjande av kvinnligt företagande för att öka möjligheterna till sysselsättning i landets alla delar. En breddning av kvinnligt företagande skulle säkerligen få stor betydelse för möjligheterna att skapa sysselsättning i utsatta regioner, framhåller motionärerna.

I motion A801 av Ann-Cathrine Haglund och Elisabeth Fleetwood (båda m) pekar man på vikten av att bryta de offentliga monopolen för att *dels* ge kvinnorna möjligheter till egenföretagande, entreprenadverksamhet och en vidgad arbetsmarknad, *dels* ge kvinnorna möjligheter att välja arbetsgivare, arbetsmiljö och inriktning samt få verkligt inflytande och utveckling i sitt arbete.

Utskottet uttalade vid sin senaste behandling av likartade motionsyrkanden (AU 1987/88:17) att en väl utbyggd offentlig sektor är av största betydelse för kvinnornas möjligheter att göra en insats i näringslivet. Även för förvärvsarbete inom andra sektorer betyder den offentliga sektorn att barnomsorg, vård och utbildning av hög kvalitet möjliggör kvinnornas fulla deltagande i arbetslivet.

Utskottet framhöll vid samma tillfälle att frågan om de offentliga monopolen och frågan om kvinnors företagande har helt olika dimensioner. De offentliga monopolen tycks nämligen inte ha haft någon avgörande roll vad gäller framväxten av nya företag drivna av kvinnor.

Det finns enligt utskottets mening inte skäl att frångå den uppfattning som ovan redovisats. Utskottet vill också hänvisa till uppgifterna i rapporten (Ds 1989:44) Arbetsmarknad och arbetsmarknadspolitik 1988 — ökade krav på omställning?. Av denna framgår att den kvinnliga företagsamheten är på stark frammarsch och att de kvinnliga företagarna ofta finns på orter där det är svårt att få arbete. Jämställningsministern har dessutom beslutat anslå 350 000 kr. till statens industriverk (SIND) för ett långsiktigt arbete i syfte att underlätta kvinnligt företagande. Under de kommande tre åren skall SIND på olika sätt ge stöd åt bl.a. de regionala utvecklingsfonderna i deras utåtriktade verksamhet.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna A801, A804, A808 och A809 i tillämpliga delar.

De negativa sidorna av den *könssegregerade arbetsmarknaden* tas upp av vänsterpartiet kommunisterna i motion A482. Motionärerna påtalar det förhållandet att den ekonomiska fördelningen, som missgynnat de lågavlönade, särskilt drabbar kvinnorna, eftersom de är i majoritet bland de lågavlönade.

I motion A805 av Lisbeth Staaf-Igelström (s) påtalas också de negativa effekterna av den könsuppdelade arbetsmarknaden. Motionären framhåller vikten av att rikta åtgärder mot pojkar/män för att bryta denna arbetsmarknad.

Riksdagen har ställt sig bakom målet i handlingsplanen att minst tio yrkesområden av totalt 52 år 1993 bör ha en jämn könsfördelning, dvs. båda könen representerade med minst 40%. Enligt handlingsplanen satsas stora resurser under de närmaste åren på att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden.

Sedan ett par år tillbaka finns en arbetsgrupp inom arbetsmarknadsdepartementet, vilken har till uppgift att komma med förslag till olika åtgärder för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. Arbetsgruppen, som kallas arbetsgruppen för jämställd arbetsmarknad, består av representanter för arbetsmarknads- och civildepartementen, arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och AMU-styrelsen.

AMS har i en nyligen publicerad lägesrapport om målen för jämställdhet på arbetsmarknaden belyst vilka förändringar som måste komma till stånd för att nå dessa mål. Bl.a. måste det ske en dramatisk ökning av antalet kvinnor i verkstadsindustrin. Inom hälso- och sjukvårdsarbete måste en liknande ökning ske av antalet män.

AMS uppger i rapporten att olika aktiviteter pågår för att uppfylla riksdagens mål om en jämn könsfördelning. Som exempel nämner AMS att länsarbetsnämnderna har fått i uppdrag att ställa upp konkreta mål för en kraftig ökning av otraditionella yrkesval inom arbetsmarknadsutbildningen. Dessutom kommer AMS att tillsammans med parterna på arbetsmarknaden ta fram ett omfattande informationsmaterial om otraditionella yrkesval.

Landstingsförbundet genomför i september i år en rikskonferens i syfte att öka rekryteringen av pojkar/män till vården. Ett flertal projekt med denna inriktning har fått stöd från regeringen. På social- och civildepartementen sker ett arbete för att öka andelen män i den offentliga barnomsorgen. Ett seminarium på detta tema hölls i januari i år. En rapport från detta seminarium kommer att ges ut i september. Inom ramen för det nordiska jämställdhetsarbetet kommer ett särskilt projekt om rekrytering av män till barnomsorgen att genomföras.

Utskottet kan konstatera att stora ansträngningar redan görs för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. Motionerna A482 och A805 bör därför inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

I tre motioner pekas på avsaknaden av ett system för *arbetsvärdering av olika yrkessektorer*, vilket bl.a. leder till löneskillnader mellan kvinnor och män.

Behovet av forskning om löner och löneutveckling i ett jämställdhetsperspektiv tas upp i folkpartiets motion A804. En sådan forskning bör prioriteras av delegationen för jämställdhetsforskning (JÄMFO). De s.k. kvinnojobben måste uppvärderas, anser motionärerna, som efterlyser ett arbetsvärderingssystem inom de kvinnodominerade yrkena inom den offentliga sektorn. Ett sådant arbetsvärderingssystem skulle kunna användas *dels* som mått på vad som är likvärdiga arbetsuppgifter i jämställdhetslagens mening, *dels* kunna användas i arbetet för att uppvärdera kvinnodominerade yrken.

I kommittémotion A809 av Kersti Johansson m.fl. (c) anförs att arbeten i vård- och servicesektorer av tradition värderas lägre än t.ex. tekniska yrken. Med hänsyn till att vård och omsorg har en central betydelse i samhället och att förhållandena inom de kvinnodominerade yrkena blivit alltmer ohållbara anser motionärerna att en parlamentarisk kommitté bör tillkallas för att genomföra en arbetsvärdering av olika yrkessektorer.

Även i vänsterpartiet kommunisternas motion A807 pekar man på behovet av ett nytt arbetsvärderingssystem för att bryta könsdiskrimineringen i arbetslivet. Motionärerna anser att kvinnorna är utsatta för en kollektiv lönediskriminering, eftersom de är hänvisade till en segregerad arbetsmarknad där arbetsuppgifterna värderas lågt både status- och lönemässigt. Offentliganställda kvinnors värdefulla arbetsinsatser har inte någon genomslagskraft i lönekuverten, hävdar motionärerna.

Utskottet är väl medvetet om att arbetsuppgifter som utförs av kvinnor vanligen värderas lägre än arbetsuppgifter som utförs av män. Som utskottet tidigare har konstaterat (AU 1987/88:17) kan utskottet självfallet inte acceptera att kvinnors och mäns arbetsinsatser värderas olika i flera avseenden. Utskottet hade dessutom i våras tillfälle att ta upp frågan om arbetsvärdering som metod att fastställa lön (1988/89:AU17 och 1988/89:AU3y). Vid dessa tillfällen konstaterade utskottet att den nu pågående översynen av jämställdhetslagen syftar till att lagen bättre skall uppfylla sitt ändamål att främja lika behandling av kvinnor och män på arbetsmarknaden.

Utskottet konstaterar också att jämställdhetsministern i budgetpropositionen anmält att hon under innevarande budgetår skall ägna frågor om arbetsvärdering och lönediskriminering ökad uppmärksamhet. Hon uppger att initiativ kommer att tas för att minska de könsrelaterade skillnaderna inom det statliga området.

Mot bakgrund av det anförda finner utskottet att motionerna A804, A807 och A809 i nu behandlade delar inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motion A436 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) begärs ökat *stöd till lokala kvinnoprojekt i Värmland*. Motionärerna anför att länsstyrelsen och landstinget har begränsade resurser för denna verksamhet. Regeringen bör därför anvisa ökade länsanslag för projektverksamhet.

Utskottet vill erinra om att riksdagen i våras beslutade att anvisa 800 milj. kr. till regionala utvecklingsinsatser m.m. (1988/89:AU13, rskr. 235). Detta innebär för Värmlands del en ökning av länsanslaget från 50 till 60 milj.kr. för innevarande budgetår, varvid posten regional projektverksamhet ökade från 10 milj. kr. till 12 milj. kr. Utskottet utgår från att dessa medel även kommer att användas för lokala kvinnoprojekt. Då motionärernas krav härigenom redan har tillgodosetts, konstaterar utskottet att motion A436 i denna del inte påkallar någon ytterligare åtgärd.

Statlig personalpolitik

I budgetpropositionen anför jämställdhetsministern att det statliga jämställdhetsarbetet även fortsättningsvis måste inriktas på att åstadkomma en jämnare könsfördelning vad gäller statliga tjänster, i styrelser och kommittéer m.m. Ytterligare ansträngningar kommer att göras för att öka andelen kvinnliga chefer. I propositionen heter det:

En intensiv verksamhet på jämställdhetsområdet pågår sedan våren 1986 på fem statliga myndigheter. Syftet är att finna former och metoder för ett effektivt jämställdhetsarbete. Myndigheterna skall redovisa sitt arbete till regeringen under år 1989.

De centrala parterna på det statliga området har genom en ändring i det statliga medbestämmandeavtalet (MBA-S 7 kap.) ytterligare markerat sitt intresse för ett aktivt jämställdhetsarbete på lokal nivå. Vidare har vissa preciseringar gjorts beträffande innehållet i de jämställdhetsplaner som myndigheterna är skyldiga att upprätta varje budgetår. Jag ser positivt på denna utveckling och utgår från att myndigheterna nu kommer att intensifiera sitt arbete i dessa frågor.

Som ett led i arbetet med att bredda rekryteringsunderlaget till chefsbefattningar i statsförvaltningen och för att öka andelen kvinnliga chefer har regeringen i februari i år beslutat anslå över 1 milj. kr. Statens institut för personalutbildning (SIPU) har fått i uppdrag att utbilda handledare för studiecirklar som orienterar om chefsarbete. Utbildningen riktas till myndigheter direkt under regeringen. Dessutom har 480 000 kr. anslagits till länsstyrelserna fördelat på 20 000 kr. per länsstyrelse för ersättning till SIPU för utbildning av handledare.

Förutom nyssnämnda medel har regeringen beslutat ge länsstyrelsernas organisationsnämnd (LON) i uppdrag att genomföra en chefsutbildning för kvinnor inom länsstyrelseorganisationen. För att genomföra denna utbildning har regeringen beviljat 150 000 kr.

I detta sammanhang erinras om föreskrifterna i verksförordningen (1987:1100) enligt vilka myndighetens chef har att tillse att personalpolitiken motsvarar de krav som ställs på myndigheten, bl.a. vad gäller strävan efter jämställdhet mellan kvinnor och män.

I några motioner behandlas *statens ansvar* att som arbetsgivare vara *föregångare på jämställdhetsområdet*.

Folkpartiet framhåller i sin motion A804 att det är dags för en ny jämställdhetsoffensiv i Sverige. Det avgörande för en sådan offensiv måste vara att göra jämställdheten till en mansfråga lika mycket som en kvinnofråga. Och nyckeln för att engagera männen är deras roll som pappor, anser motionärerna. Män måste uppmuntras att utnyttja de olika formerna för föräldraledighet, deltidarbete när barnen är små etc. Arbetsgivarna å sin sida måste få klart för sig att det är utvecklande för alla att ta hand om barn och att detta ger erfarenheter som är till nytta också i en rad andra situationer, framhålls i motionen.

Motionärerna föreslår att arbetsgivarverket får i uppdrag att ta erforderliga initiativ i syfte att stödja och uppmuntra jämställdhet bland män. I motionen pekas också på statens möjligheter att som arbetsgivare upprätta s.k. förvärvsavgbrottsplaner. Tanken är att den som är hemma under något år, t.ex. för att vårda barn, skall kunna ha en systematisk kontakt med sin arbetsplats och yrkesuppgift. Sådana individuella planer underlättar en återgång till yrkeslivet efter perioder av hemarbete för vård av barn. Stat och kommun bör vidare enligt motionärerna gå i spetsen för valfrihet och flexibilitet i fråga om arbetstider. Motionärerna föreslår slutligen att staten som arbetsgivare bör lägga fast tidsbestämda mål för att uppnå en jämnare fördelning av kvinnor och män på statliga chefstjänster. Jämställdhetsfrågor bör enligt motionärerna ingå som en naturlig del i all chefsutbildning.

I vänsterpartiet kommunisternas motion A807 begärs att staten i egenskap av arbetsgivare skall föra en personalpolitik som innebär en uppvärdering av kvinnoyrkena. Staten har i egenskap av arbetsgivare ett speciellt ansvar för att så sker.

I motion A802 av Birgitta Johansson m.fl. (s) framhålls betydelsen av att arbetet är så organiserat att det ger utrymme för både kvinnor och män att ta ansvar för hem och barn. Statliga och kommunala arbetsgivare bör därför med större kraft än hittills se över och genomdriva förbättringar i arbetsorganisationen.

Utskottet är medvetet om att det krävs ett långsiktigt förändringsarbete för att åstadkomma ett arbetsliv som är präglad av jämställdhet mellan kvinnor och män. Tidsbestämda mål för andelen kvinnor på olika mansdominerade tjänstenivåer kan vara ett verksamt medel. Det är också viktigt att skapa nya utvecklingsmöjligheter.

Utskottet anser att staten som arbetsgivare måste vara föregångare vad gäller kvinnors och mäns möjligheter att kombinera förvärvsarbete med hemarbete och föräldraskap. Det kan vidare vara en fördel, som några av motionärerna framhåller, att det finns en kontinuerlig kontakt mellan arbetsplatsen och barnlediga föräldrar samt möjlighet till valfrihet och flexibilitet i fråga om arbetstider. Dessa senare frågor behandlas av arbetstidskommittén i dess nyligen avlämnade betänkande (SOU 1989:53) Arbetstid och välfärd.

Utskottet noterar för sin del med tillfredsställelse uppgifterna från jämställdhetsministern om inriktningen på det statliga jämställdhetsarbetet. Som ovan har redovisats pågår inom den statliga sektorn ett aktivt jämställdhetsarbete på flera plan.

I höst startar socialdepartementet i samarbete med civildepartementet kampanjen PAPPAN KOM HEM för att få blivande föräldrar och arbetsplatser att uppmärksamma utbyggnaden av föräldraförsäkringen och de möjligheter som härigenom ges papporna att vara hemma med sina barn. Kampanjen skall komplettera de informationsinsatser som görs av myndigheter och organisationer. I och med att statens arbetsmarknadsnämnd (SAMN) har upphört har arbetsgivarverket fått ett ökat ansvar för jämställdhetsfrågorna inom det statliga området.

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare (senast i AU 1987/88:17) behandlat värderingsfrågor i samband med kvinnors arbete och pekat på att ansvaret för dessa frågor företrädesvis ligger på arbetsmarknadens parter. Utskottet har emellertid framhållit vikten av att skapa nya utvecklingsmöjligheter, nya yrkesroller och karriärvägar för de ofta kvinnliga arbetstagarna inom statsförvaltningens lägre tjänstenivåer.

Vad gäller frågan om inrättandet av heltidstjänster i syfte att ge bättre försörjningsmöjligheter konstaterar utskottet att AMS under våren 1989 har träffat överenskommelse med arbetsgivarna på den offentliga sidan i syfte att erbjuda alla kvinnor med ofrivilliga deltider heltidstjänster. Kommunala handlingsprogram för att motverka deltidsarbetslöshet pågår i alla län.

Mot bakgrund av vad utskottet sålunda har anfört anser utskottet att motionerna A802, A804 och A807 i nu behandlade delar inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Kvinnors inflytande

I folkpartiets motion A804 föreslås att regeringen skall göra ytterligare insatser för att öka kvinnorepresentationen på de poster, särskilt i statliga styrelser och kommittéer, som regeringen rekryterar på egen hand, utan förslag från nominerande organisationer.

Utskottet vill för sin del understryka vikten av att kvinnorepresentationen i statliga organ ökar. Målet skall vara att kvinnor och män skall vara lika representerade i dessa organ. Staten har också formulerat konkreta och tidsbestämda mål härför: Kvinnorepresentationen i statliga organ bör ha ökat till 30% fram till år 1992 och till minst 40% år 1995. Av budgetpropositionen framgår att kvinnorepresentationen i centrala myndigheters styrelser år 1988 var 28% mot 17% år 1986, en ökning med närmare två tredjedelar under den aktuella perioden.

Utskottet har tidigare godtagit de av staten sålunda uppställda etappmålen. Det finns inte skäl att nu ändra detta ställningstagande. Motion A804 bör därför avslås i denna del.

Beträffande *nomineringar till statliga organ* understryker centern i kommittémotion A809 vikten av att kvinnorepresentationen ökar inom näringsliv, fackliga organisationer, politiskt liv etc. Den utveckling som redovisas i budgetpropositionen ser motionärerna positivt på men betonar samtidigt hur viktigt det är att utvecklingen så långt det är möjligt sker på frivillig väg och att tvingande regler undviks. Centerns yrkande avser regeringens rekommendation om dubbla nomineringar, dvs. för varje plats skall anges två namn, en kvinna och en man.

Vänsterpartiet kommunisterna begär i motion A807 förslag till lagstiftning om kvinnorepresentation i statliga organ. Lagstiftningen skall syfta till *dels* att genomföra jämn könsfördelning inom statliga organ, *dels* att nominerande organisation skall föreslå en kvinna och en man vid val till olika statliga organ.

Utskottet står fast vid sin tidigare redovisade uppfattning att den ordning som gäller i dag har klara fördelar men att man får pröva andra metoder, t.ex. lagstiftning, om inte nuvarande ordning ger resultat. Motion A809 (c) bör därför avslås i nu behandlad del.

Vad härefter gäller vpk-motionen A807 har utskottet tidigare ställt sig avvisande till omedelbar lagstiftning i båda de fall som tas upp i motionen (AU 1987/88:17). Först i och med att den frivilliga vägen inte visar sig framkomlig bör frågan om en eventuell författningsreglering prövas. Utskottet avstyrker därför motion A807 i nu behandlade delar.

I motion A806 av Lisbeth Staaf-Igelström och Kristina Svensson (båda s) begärs en *översyn av reglerna* för närvarorätt och arvode *för ersättare i statliga styrelser* på central och regional nivå. Motionärerna anser att reglerna är ett hinder för ökad kvinnorepresentation genom att *dels* ersättare inte alltid kallas till sammanträden, *dels* att de vid närvaro utan att vara i ordinarie ledamots ställe inte erhåller arvode.

Den allmänna frågan om ersättares deltagande och ersättningsrätt vid sammanträden hos statliga organ i de fall ersättarna inte tjänstgör i den ordinarie ledamotens ställe har tidigare aktualiserats i riksdagen vid 1970-talets mitt. Med anledning av motioner uttalade sig dåvarande inrikesutskottet samt konstitutionsutskottet (InU 1975/76:8 resp. KU 1976/77:11) i frågan. KU:s uttalanden gavs regeringen till känna. Regeringen utfärdade på grund härav en förordning (1977:625) om information till ersättare i statliga styrelser och nämnder. Enligt 3 § i förordningen kunde ersättare, där så bedömdes lämpligt, kallas till sammanträde även när ordinarie ledamot deltog. "Denna möjlighet bör särskilt beaktas i det inledande skedet av ersättares förordnande, då ersättare besitter särskild sakkunskap samt då ersättares närvaro av annat skäl är önskvärd men ej nödvändig," hette det i bestämmelsen.

Förordningen upphävdes 1987 i samband med att verksförordningen trädde i kraft. Upphävandet kan ses mot bakgrund av att verksförordningen syftade till att minska detaljstyrningen av myndigheterna men skall självfallet inte uppfattas som ett förbud mot att kalla ersättare till sammanträden samtidigt med ordinarie ledamöter. Liksom tidigare ankommer det på varje myndighet att själv avgöra om och när en ersättare bör kallas till sammanträdena. Därvid har myndigheterna att som hittills beakta de möjligheter att följa styrelsearbetet och hålla sig informerade om verksamheten som ett deltagande i sammanträdena ger. Det bör i detta sammanhang noteras att ersättare som efter särskild kallelse deltar i sammanträde erhåller arvode även om han/hon inte tjänstgör i ordinarie ledamots ställe.

På de av motionärerna anförda skälen bör det vara av värde att myndigheterna beaktar jämväl jämställhetsaspekten när man överväger att kalla ersättare till sammanträdena.

Med det anförda bör motion A806 inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *förutsäuningarna för jämställdhetsarbetet* att riksdagen avslår motion 1988/89:A808 yrkande 1,
2. beträffande *jämställdhetsarbetets fortsatta inriktning* att riksdagen avslår motion 1988/89:A809 yrkandena 1 och 2,
3. beträffande *utredningen om jämställdhetslagen* att riksdagen avslår motion 1988/89:A804 yrkande 9,
4. beträffande *handläggningen av jämställdhetsfrågor i regeringskansliet* att riksdagen avslår motion 1988/89:A807 yrkande 5,
5. beträffande *det parlamentariska inflyandet över jämställdhetsarbetet* att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A804 yrkande 11 och 1988/89:A810,
6. beträffande *analys av konsekvenserna för jämställdhet* att riksdagen avslår motion 1988/89:A804 yrkande 12,
7. beträffande *årliga jämställdhetsrapporter* att riksdagen avslår motion 1988/89:A804 yrkande 14,
8. beträffande *budgetförslagets effekter ur kvinnoperspektiv* att riksdagen avslår motion 1988/89:A803,
9. beträffande *kvinnors företagande och de offentliga monopolen* att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A801, 1988/89:A804 yrkande 2, 1988/89:A808 yrkande 2 samt 1988/89:A809 yrkandena 3 och 9,
10. beträffande *den könssegregerade arbetsmarknaden* att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A482 yrkande 1 och 1988/89:A805,

11. beträffande *arbetsvärdering av olika yrkessektorer*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A804 yrkande 7,
1988/89:A807 yrkande 2 och 1988/89:A809 yrkande 4.

12. beträffande *stöd till lokala kvinnoprojekt i Värmland*
att riksdagen avslår motion 1988/89:A436 yrkande 6,

13. beträffande *statens ansvar som föregångare på jämställdhets-
området*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A802 yrkande 2,
1988/89:A804 yrkandena 1, 3, 5 och 6 samt 1988/89:A807 yrkan-
de 1,

14. beträffande *insatser för att öka kvinnorepresentationen*
att riksdagen avslår motion 1988/89:A804 yrkande 13,

15. beträffande *nomineringar till statliga organ m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A807 yrkandena 3 och 4
samt 1988/89:A809 yrkande 8,

16. beträffande *översyn av reglerna för ersättare i statliga styrel-
ser*
att riksdagen avslår motion 1988/89:A806.

Stockholm den 15 september 1989

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Sonja Rembo (m),
Börje Hörnlund (c) Lahja Exner (s), Anders G Högmark (m), Gustav
Persson (s), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Mona Saint Cyr (m),
Kersti Johansson (c), Anna Horn af Rantzien (mp), Mona Sahlin (s),
Eivor Husing (s), Karl-Erik Persson (vpk) och Gunilla Andersson (s).

Reservationer

1. Förutsättningarna för jämställdhet (mom. 1)

Sonja Rembo, Mona Saint Cyr och Anders G. Högmark (alla m) anser
dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Som
utskottet" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion A808 av Sonja Rembo m.fl. (m) måste jäm-
ställdhetsarbetet bedrivas långsiktigt. Attitydpåverkan måste ske i alla
delar av samhället: i hemmet, i skolan och på arbetsplatsen. Jämställd-
hetsarbetet måste bedrivas av både kvinnor och män. Jämställdhetsfrå-
gan är lika viktig för mannen som för kvinnan. Den personliga
utvecklingen främjas av jämställda relationer som leder till ett gemen-

samt ansvar för samhälle, hem och familj. Flickor måste stimuleras att satsa på längre utbildningar inom ekonomiska, tekniska eller andra yrken, som för närvarande är typiskt manliga. Unga kvinnor måste också uppmuntras att ta ansvar i större utsträckning och inte överlämna beslutsfattande i olika sammanhang till män.

Jämställdhetsarbete kräver således insatser inom många delar av samhället. Den sortens påverkan uppnås inte enbart genom politiska beslut och lagar — den uppnås också genom att enskilda individer känner ett personligt, praktiskt och moraliskt ansvar.

Det politiska arbetet med jämställdhet måste inriktas på att göra förändringar inom olika politiska områden som främjar förutsättningarna för jämställdhet. Det ställs därför krav på statsmakten och arbetsmarknaden att skapa valfrihet för familjen när det exempelvis gäller arbetstid och barntillsyn. Utformningen av skattesystemet och barnomsorgen motverkar i dag jämställdhetssträvandena.

Situationen för många familjer skulle avsevärt underlättas om familjen själv fick välja barnomsorg. I stället för att staten ger stora subventioner till kommunal barnomsorg bör statsmakternas stöd utgå lika till alla former av barnomsorg. Detta måste gälla även dem som själva väljer att vara hemma under längre eller kortare tid. Ökad valfrihet främjar samtidigt jämställdheten. Utskottet vill här hänvisa till förslag som moderata samlingspartiet lagt fram i annat sammanhang för att utveckla alternativa former av barnomsorg.

Som anförs i moderata samlingspartiets kommittémotion finns det ett behov av att individuellt kunna variera sin arbetstid under hela det yrkesverksamma livet. Arbetstidsuttaget bör genom avtal med arbetsgivarna kunna anpassas såväl till den enskildes önskemål som till produktionsförutsättningarna. Vad utskottet här anfört med tillstyrkan av motion A808 i nu behandlad del bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *förutsättningarna för jämställdhet*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A808 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Jämställdhetsarbetets fortsatta inriktning (mom. 2)

Börje Hörnlund (c) och Kersti Johansson (c) samt Anna Horn af Rantzien (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Utskottet kan" och slutar med "behandlad del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion A809 av Kersti Johansson m.fl. (c) är det en oundgänglig del i en positiv samhällsutveckling att både kvinnors och mäns värderingar och erfarenheter kommer till uttryck inom skilda samhällsområden. Strävandena att skapa likvärdiga ekonomiska och sociala villkor för alla ställer krav på att var och en ser som sin skyldighet att ta sin del av föräldraansvar, personlig service och ett fungerande familjeliv.

Motionärerna anser att det är viktigt att bryta koncentrationspolitiken för att på så sätt öka möjligheterna att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Regional balans har som centern framhållit i flera tidigare motioner stor betydelse för jämställdheten.

Parallellt med politiska, ekonomiska och sociala reformer måste ett långsiktigt arbete bedrivas genom opinionsbildning, information och ökad kunskapspridning. Målsättningen måste vara att skapa ett samhälle där relationer människor emellan präglas av respekt för varje människas värdighet, integritet och egenart.

Jämställdhet innebär bl.a. att kvinnor och män skall kunna förvärvsarbета på lika villkor. De praktiska förvärvshinder som finns i dag måste undanröjas. Attityder och värderingar är också av stor betydelse när det gäller kvinnors och mäns lika möjligheter till arbete och utbildning.

En central del i arbetet för ökad jämställdhet är en fungerande barnomsorg. Regeringspolitikens ensidiga inriktning av familjepolitiken strider mot många familjers egna val och prioriteringar. Av avgörande betydelse från jämställdhetssynpunkt är att samhällets regler utformas så att det är möjligt för den enskilde att med full valfrihet i barnomsorgen bibehålla sina möjligheter i arbetslivet och inte förlora social trygghet.

Motion A809 i nu behandlade delar tillstyrks sålunda av utskottet. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *jämställdhetsarbetets fortsatta inriktning*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A809 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

3. Utredningen om jämställdhetslagen (mom. 3)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Enligt direktiven" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

I likhet med motion A804 (fp) vill utskottet peka på vilka frågor den pågående utredningen om jämställdhetslagen bör beakta. Jämställdhetslagen ger den person som missgynnats på grund av kön rätt till ideellt skadestånd men inte rätt till den tjänst tvisten avser. Eftersom detta problem är olöst på större delen av arbetsmarknaden anser utskottet i likhet med motionärerna att denna fråga bör beaktas av den pågående utredningen. JämO:s bristande möjligheter att bevaka kravet på aktiva åtgärder på de delar av arbetsmarknaden där kollektivavtal finns bör också uppmärksammas av utredningen.

Skyddet mot sexuella trakasserier på arbetsplatsen bör ses över. Ett lagligt skydd måste också skapas mot den form av trakasserier som i stor utsträckning förekommer mot de personer som gjort anmälan enligt jämställdhetslagen.

En annan fråga som den pågående utredningen bör ta upp gäller den omständigheten att det inte anses som köndiskriminerande då den förbigångna endast har ett litet försteg eller de inblandade är likvärdiga, även om arbetsgivaren gett uttryck för att könstillhörighet är av betydelse. Arbetsdomstolen har i sin tillämpning sänkt kraven på arbetsgivarens motbevisning och gjort det närmast nödvändigt för arbetstagsansidans att föra bevisning om ett köndiskriminerande syfte hos arbetsgivaren. Utskottet frågar sig i likhet med motionärerna om detta har varit lagstiftarens syfte.

Paragraf 5a i jämställdhetslagen handlar om rätten att på begäran få skriftlig uppgift från arbetsgivaren om arten och omfattningen av meriter beträffande den av motsatt kön som fått arbetet eller utbildningsplatsen. En sanktionsregel saknas emellertid. I likhet med motionärerna anser utskottet att en sådan borde finnas.

Utskottet återkommer senare i framställningen till det problem det innebär att det saknas arbetsvärdering som instrument för att fastställa lön på stora delar av arbetsmarknaden.

Utskottet vill slutligen i likhet med motion A804 peka på att arbetsmarknadens parter — trots uppmaningar — inte visat sig beredda att föreslå ledamöter och ersättare från båda könen i arbetsdomstolen och även i tingsrätterna, när mål om köndiskriminering behandlas. I likhet med motionärerna anser utskottet att så bör vara fallet.

Vad utskottet här anfört med tillstyrkan av motion A804 i aktuell del bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *utredningen om jämställdhetslagen*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A804 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Handläggningen av jämställdhetsfrågor i regeringskansliet (mom. 4)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motion A807 att överflyttningen av jämställdhetsfrågorna till civildepartementet är ett uttryck för att jämställdhetsfrågorna vidgas till att gälla i stort sett alla politikens områden. Däremot måste det anses som orimligt att aktivt kunna bevaka och föreslå nya jämställdhetsåtgärder om ministerposten är överöst med andra viktiga uppgifter. Den biträdande civilministern skall nu inte bara handha jämställdhetsfrågor utan även folkrörelse-, kyrko-, ungdoms- och konsumentfrågor. Utskottets uppfattning är att jäm-

ställhetsfrågor borde ha en sådan tyngd att de motiveras att prioriteras. Den biträdande civilministern bör därför avlastas andra frågor för att därigenom få större möjlighet att driva kvinnofrågorna framåt. Regeringen bör underrättas om detta ställningstagande, vilket innebär att motion A807 (vpk) i nu behandlad del tillstyrks.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *handläggningen av jämställdhetsfrågor i regeringskansliet*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A807 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Det parlamentariska inflytandet över jämställdhetsarbetet (mom. 5)

Elver Jonsson (fp), Sonja Rembo (m), Börje Hörnlund (c), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m) och Kersti Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Frågan om" och slutar med "behandlad del" bort ha följande lydelse:

Som påpekas i motion A810 (m) är det angeläget att parlamentariskernas kunskaper och engagemang tas till vara bättre än vad som är möjligt i nuvarande organisation.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att information och insatser är splittrade på för många instanser. Den nuvarande organisationen ger inte riksdagen tillräckliga möjligheter att på idé- och beredningsstadiet påverka utvecklingen. Den politiska oppositionens kunskaper tas inte till vara tillräckligt. I likhet med den uppfattning som kommer till uttryck i motion A804 (fp) anser utskottet att ett återskapande av den år 1982 upplösta parlamentariska jämställdhetskommittén skulle ge parlamentarikerna ett direkt inflytande på jämställdhetsarbetet.

Utskottet tillstyrker därför motionerna A810 samt A804 i nu behandlad del.

Vad utskottet sålunda anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *det parlamentariska inflytandet över jämställdhetsarbetet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:A804 yrkande 11 och 1988/89:A810 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Årliga jämställdhetsrapporter (mom. 7)

1989/90:AU1

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

I likhet med motion A804 (fp) anser utskottet att samtliga departement bör varje år i samband med budgetpropositionen avge en rapport om jämställdhetsarbetet inom resp. departements ansvarsområde och en plan för framtiden med förslag till konkreta åtgärder om hur jämställdheten skall stärkas. Regeringen bör ges till känna vad utskottet anfört med tillstyrkan av motion A804 i aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. *beträffande årliga jämställdhetsrapporter*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A804 yrkande 14
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Budgetförslagets effekter ur kvinnoperspektiv (mom. 8)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Liksom beträffande" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

På landsbygd eller i tätort är det mest kvinnorna som använder kollektivtrafiken, men merparten av statens pengar går till bilismen. — Försvaret får 30 miljarder kronor medan barnomsorgen får 10 miljarder kronor. Kommunerna tvingas spara, personalen flyr och daghemmen stängs. — Av pengarna till idrotten går största delen till den manliga idrotten samt till stora och dyrbara sportanläggningar. — Effektiviteten inom den offentliga sektorn skall öka, säger regeringen. Det gäller också omsorgen om barn och gamla. Där arbetar mest kvinnor.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser utskottet i likhet med motion A803 (vpk) att departementen bör åläggas att under varje huvudtitel redovisa olika förslags effekter ur kvinnoperspektiv. Budgetförslagen bör utformas så att en rättvis fördelning mellan kvinnliga och manliga intresseområden uppnås. Regeringen bör ges till känna vad utskottet sålunda med tillstyrkan av motion A803 anfört.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. *beträffande budgetförslagets effekter ur kvinnoperspektiv*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A803 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Kvinnors företagande och de offentliga monopolen (mom. 9)

1989/90:AU1

Elver Jonsson (fp), Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m) och Mona Saint Cyr (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet uttalade" och slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Som framhålls av moderata samlingspartiet och folkpartiet i föreliggande motioner finns det flera skäl som talar för att bryta upp de offentliga monopolen. Om enskilda alternativ till den offentliga sektorn tilläts skulle skaparförmåga frigöras och entreprenöranda uppstå även på dessa områden. Därmed skulle kvinnor få ökade möjligheter att starta egna företag på områden, där kvinnor traditionellt är verksamma, t.ex. vård och omsorg.

Främjande av kvinnligt företagande ökar också möjligheterna för kvinnor till sysselsättning i landets alla delar.

Kvinnors arbetsmarknad skulle breddas när friheten att välja mellan anställning i enskild eller offentlig verksamhet ökar. Även ur konsumenternas synpunkt är en avveckling av de offentliga monopolen önskvärd genom att den kan väntas leda till ökad mångfald vad gäller utbudet av tjänster inom områden som vård, omsorg och utbildning. Detta medför en förbättrad situation för framför allt kvinnor.

Samtidigt som man bryter upp de offentliga monopolen är det viktigt att satsa på en förnyelse av den offentliga sektorn genom att bättre ta till vara de offentliganställdas kreativitet och skaparkraft.

Med hänvisning till vad ovan anförts tillstyrker utskottet motionerna A801 (m), A804 (fp), och A808 (m) i tillämpliga delar, vilket bör ges regeringen till känna. Motion A809 (c) får härigenom i huvudsak anses tillgodosedd i aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande kvinnors företagande och de offentliga monopolen

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:A801, 1988/89:A804 yrkande 2 och 1988/89:A808 yrkande 2 samt med anledning av motion 1988/89:A809 yrkandena 3 och 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

9. Kvinnors företagande och de offentliga monopolen (mom. 9)

1989/90:AU1

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet uttalade" och slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

I likhet med centern i motion A809 anser utskottet att det finns flera skäl som talar för att det offentliga utbudet av tjänster kompletteras med enskilda initiativ. Om sådana alternativ till den offentliga sektorn tilläts skulle kvinnors möjligheter till utveckling och avancemang inom kvinnodominerade yrkesområden förbättras. Kvinnor skulle härigenom få ökade möjligheter att starta egna företag på områden, där kvinnor traditionellt är verksamma, t.ex. inom vård och omsorg. Samtidigt kan en sådan utveckling vara ett verksamt bidrag till förnyelsen av den offentliga sektorn.

En breddning av kvinnors arbetsmarknad genom ett ökat nyföretagande skulle också med all sannolikhet få stor betydelse för möjligheterna att skapa sysselsättning i utsatta regioner.

Även ur konsumenternas synpunkt är det viktigt med ökad mångfald vad gäller utbudet av tjänster inom områden som vård, omsorg och utbildning.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion A809 (c) i nu behandlade delar, vilket bör ges regeringen till känna. Motionerna A801 (m), A804 (fp) och A808 (m) får härigenom i huvudsak anses tillgodosedda i aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande kvinnors företagande och de offentliga monopolen

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A809 yrkandena 3 och 9 samt med anledning av motionerna 1988/89:A801, 1988/89:A804 yrkande 2 och 1988/89:A808 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

10. Den könssegregerade arbetsmarknaden (mom. 10)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Nedskärningar och s.k. effektiviseringar inom offentlig sektor drabbar på många orter särskilt den arbetsmarknad som kvinnor är hänvisade till. Detta i sin tur innebär att många kvinnor får sin arbetssituation och sina arbetsförhållanden försämrade. Trots vissa ansträngningar att bryta utvecklingen har nämligen arbetsmarknaden blivit mer könssegregerad nu än för ett årtionde sedan.

När sysselsättningen expanderat inom offentlig sektor har det visserligen inneburit flera kvinnor i arbete men också mer ensidiga kvinno-branscher. Inom vård och socialtjänst är omkring 9 av 10 arbetande kvinnor. Dessutom arbetar var tredje kvinna deltid.

Kvinnornas ställning på arbetsmarknaden har således knappast förbättrats trots att sysselsättningen bland kvinnor ökat. Fortfarande gäller att kvinnor dominerar inom olika stöd- och servicefunktioner, att de stannar i lägre befattningar och att de typiska "kvinnojobben" är sådana som inte utvecklas eller som erbjuder få möjligheter till avancemang.

Vad utskottet här anfört om kvinnornas ställning på arbetsmarknaden bör med tillstyrkan av motion A482 (vpk) ges regeringen till känna. Utskottets förslag innebär att motion A805 (s) i huvudsak blir tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *den könssegregerade arbetsmarknaden*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A482 yrkande 1 och med anledning av motion 1988/89:A805 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Arbetsvärdering av olika yrkessektorer (mom. 11)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Kersti Johansson (c) och Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i denna fråga samma uppfattning som motionärerna, nämligen att kvinnodominerade arbeten av tradition värderas lägre än t.ex. tekniska yrken. Denna genomgående nedvärdering av kvinnors arbetsinsatser — man skulle kunna tala om en kollektiv lönediskriminering — är en bidragande orsak till löneskillnaderna mellan kvinnor och män. För att kunna eliminera sådana löneskillnader krävs enligt utskottets uppfattning insatser av olika slag. Utskottet vill särskilt peka på betydelsen av att forskning om löner och löneutveckling i ett jämställdhetsperspektiv prioriteras. Även attitydpåverkan behövs för att ändra nuvarande förhållanden.

Med hänsyn till de pressade arbetsförhållanden som i dag råder inom många kvinnodominerade yrken, t.ex. vård och omsorg, anser utskottet att en parlamentarisk kommitté bör tillkallas för att utveckla arbetsvärderingsinstrumentet. I detta arbete har självfallet arbetsmarknadens parter en viktig uppgift.

Det anförda, som bör ges regeringen till känna, innebär att motionerna A804 (fp), A807 (vpk) och A809 (c) i nu behandlade delar tillstyrks.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

1989/90:AU1

11. beträffande *arbetsvärdering av olika yrkessektorer*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:A804 yrkande 7,
1988/89:A807 yrkande 2 och 1988/89:A809 yrkande 4 som sin
mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Statens ansvar som föregångare på jämställdhetsområdet (mom. 13)

Elver Jonsson (fp), Anna Horn af Rantzien (mp) och Karl-Erik
Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med
"Utskottet är" och på s. 14 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha
följande lydelse:

I likhet med motionerna A804 (fp) och A807 (vpk) anser utskottet
att staten i egenskap av arbetsgivare har ett speciellt ansvar som
föregångare på jämställdhetsområdet och ett särskilt ansvar för en
personalpolitik som innebär en uppvärdering av kvinnoyrkena.

Den bristande jämställdheten på arbetsmarknaden kan till stor del
föras tillbaka på det förhållandet att det är mannen som är normen.
Att vara borta från arbetet för att föda och vårda barn kan hindra
många kvinnor från att avancera. Inställningen till föräldraledighet
måste ändras. Arbetsgivarverket bör ta initiativ till att de statsanställda
männen stimuleras att i ökad utsträckning ta ut pappaledighet och att
förkorta sin arbetstid för vård av barn.

För de föräldrar som väljer att under vissa perioder stanna hemma
hos sina barn bör man underlätta en återgång till arbetslivet, t.ex.
genom att upprätta s.k. förvärvsavbrottsplaner.

Stat och kommun bör gå i spetsen för valfrihet och flexibilitet i
fråga om arbetstider.

I statens ansvar som arbetsgivare bör också ingå att ställa upp
tidsbestämda mål för andelen kvinnor på olika tjänstenivåer.

Vad utskottet här har anfört med tillstyrkan av motionerna A804
och A807 i tillämpliga delar bör ges regeringen till känna. Motion
A802 (s) får härigenom anses tillgodosedd i aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *statens ansvar som föregångare på jämställdhets-*
området

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:A804 yrkandena
1, 3, 5 och 6 och 1988/89:A807 yrkande 1 samt med anledning
av motion 1988/89:A802 yrkande 2 som sin mening ger regering-
en till känna vad utskottet anfört,

13. Nomineringar till statliga organ m.m. (mom. 15)

1989/90:AU1

Börje Hörnlund (c) och Kersti Johansson (c) samt Anna Horn af Rantzien (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet står" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör representationen i statliga styrelser och utredningar bli mer jämnt fördelad mellan könen än vad som är fallet i dag. Erfarenheterna visar dock att den metod som i dag används — dubbla nomineringar — inte är någon framkomlig metod att uppnå jämn könsfördelning. I likhet med motion A809 (c) anser utskottet att utvecklingen så långt möjligt bör ske på frivillig väg och att tvingande regler bör undvikas.

Vad utskottet här anfört med tillstyrkan av motion A809 i nu behandlad del bör ges regeringen till känna. Motion A807 (vpk) avstyrks i här aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *nomineringar till statliga organ m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A809 yrkande 8 samt med avslag på motion 1988/89:807 yrkandena 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. Nomineringar till statliga organ m.m. (mom. 15)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet står" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i likhet med vpk-motionen A807 lägga fast målet att kvinnor och män skall vara lika representerade i statliga organ.

En metod för att nå jämn könsfördelning är att regering och departement begär in namn på både en kvinna och en man från de nominerande organisationerna. Rutinerna brister emellertid inom regeringen och departementen när det gäller att begära in namn av båda könen. Många nominerande organisationer nonchalerar också helt denna metod vid nomineringar.

För att inte ytterligare förlänga den orättvisa och odemokratiska könsfördelningen i samhällets maktpositioner anser utskottet med tillstyrkan av motion A807 (vpk) i aktuella delar att riksdagen hos regeringen bör begära lagförslag om *dels* att genomföra jämn könsfördelning i statliga organ, *dels* att nominerande organisation skall föreslå en kvinna och en man vid val till olika statliga organ. Motion A809 (c) avstyrks i här aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

1989/90:AU1

15. beträffande *nomineringar till statliga organ m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A807 yrkandena 3 och 4 samt med avslag på motion 1988/89:A809 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilda yttranden

1. Analys av konsekvenserna för jämställdhet (mom. 6)

Elver Jonsson (fp) anför:

I folkpartiets motion A804 framhålls behovet av kontinuerlig uppföljning av jämställdhetsutvecklingen. En sådan uppföljning kan som påpekas i motionen lämpligen ske i samband med långtidsutredningarna.

Mot bakgrund av att utskottet under hand erfarit att ett arbete med denna inriktning kommer att genomföras i samband med 1990 års långtidsutredning uttalar utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motionen i denna del inte är påkallad. Jag vill emellertid stryka under vikten av att en sådan uppföljning inte får bli en engångsföreteelse utan att den återkommer i framtida långtidsutredningar.

2. Kvinnors inflytande (mom. 14— 16)

Sonja Rembo, Anders G Högmark och Mona Saint Cyr (alla m) anför:

För att åstadkomma en jämnare fördelning mellan kvinnor och män krävs ett målmedvetet arbete inom de olika organisationerna. Det är inte bara männen som måste ändra sina attityder. Kvinnorna själva måste engagera sig och satsa tid och kraft för att nå de positioner som eftersträvas. Vi vill därför stryka under hur viktigt det är att kvinnor i högre grad än nu tar ansvar för beslutsfattande i olika sammanhang. För att uppnå jämställdhet måste kvinnornas ställning grundas på egen kraft och duglighet. Därmed är det möjligt att i valet mellan en välmeriterad kvinna och en välmeriterad man nominera och välja kvinnan i syfte att nå en bättre balans mellan kvinnor och män.

3. Insatser för att öka kvinnorepresentationen (mom. 14)

1989/90:AU1

Elver Jonsson (fp) anför:

Det är bra att regeringen numera har tidsbestämda mål för hur kvinnorepresentationen bör öka.

Jag anser emellertid att regeringens målsättning att ingen styrelse skall vara enkönad efter 1998 inte är ett tillräckligt ambitiöst mål.

Det är väsentligt att regeringen själv föregår med gott exempel. Ytterligare insatser borde därför kunna göras för att höja andelen kvinnor på de poster, särskilt i statliga styrelser och kommittéer, som regeringen rekryterar på egen hand — utan förslag från nominerande organisationer.

